X. ДЕМОГРАФИК ҲОЛАТ

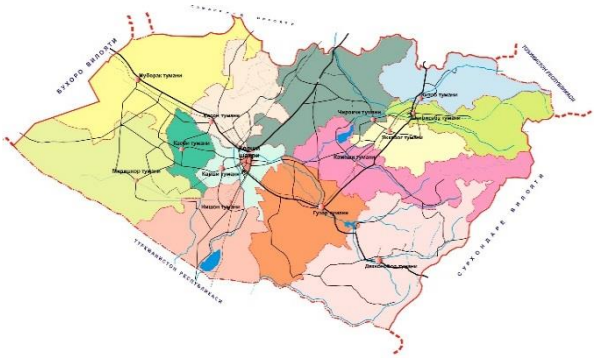

Қашқадарё вилояти 1926 йилда ташкил топган бўлиб, Ўзбекистон Республикасининг маъмурий-ҳудудий бирлиги ҳисобланади.

Қашқадарё вилояти Ўзбекистон Республикасининг жанубий қисмида жойлашган бўлиб, майдони 28 567 кв. км.

Вилоятда 20 та ҚФЙ ва 749 та МФЙ жойлашган ва уларнинг ҳудудида 3293,6 минг аҳоли истиқомат қилади, аҳоли зичлиги 1 кв. км. га 115,3 кишига тўғри келади.

Қашқадарё вилояти маъмурий ҳудудий таркиби бўйича 2 та вилоятга бўйсунувчи шаҳар ва 13 та туманга бўлинган.

Қарши ва Шаҳрисабз шаҳарлари вилоятга, Ғузор, Қамаши, Қарши, Косон, Китоб, Муборак, Нишон, Чироқчи, Шахрисабз, Яккабоғ шаҳарлари туманга буйсунади.

Маъмурий маркази - Қарши шаҳри аҳолиси 275,0 минг киши.

Қашқадарё вилояти Туркманистон ва Тожикистон давлатлари билан чегарадош, умумий давлат чегараси 313,2 км. бўлиб, улардан Туркманистон Республикаси билан 253,3 км, Тожикистон Республикаси билан 59,9 км.

Чегара ҳудуди

Қашқадарё вилояти Самарқанд вилояти билан (276 км), Қарши вилояти билан (98,3 км), Навоий вилояти билан (12,5 км), Сурхондарё вилояти билан (193,8 км), Тожикистон Республикаси билан (59,9 км) ва Туркманистон Республикаси билан (253,3 км).

Қашқадарё вилоятининг қўшни давлатлар билан чегарадош ҳудудлари (жами 313,2 км) ҳақида.

Қашқадарё вилояти Туркманистон Республикаси билан жами 253,3 км. чегарадош

Шундан, Нишон тумани **75,7** км чегара ҳудуди **Туркманистон Республикаси**нинг Лебап вилояти Туркманбоши этирафи тумани билан;

Деҳқонобод тумани **75,9** км. Чегара ҳудуди **Туркманистон Республикаси**нинг Лебап вилояти Чоршанбе ва Дўстлик туманлари билан;

Миришкор тумани **79,5** км. чегара ҳудуди **Туркманистон Республикаси**нинг Лебап вилояти Хўжанбас тумани билан;

Ғузор тумани **22,2** км. чегара ҳудуди Туркманистон **Республикаси**нинг Чоржў вилояти Давлатли тумани Сардоба жамоа хўжалиги Чурдул қишлоғи билан чегарадош ҳисобланади.

Шунингдек, вилоят **Тожикистон Республикаси** билан жами **59,9** км. чегарадош

Шундан, Шаҳрисабз туманининг **18,5** км. чегара ҳудуди **Тожикистон Республика**сининг Сўғд вилояти Панжикент тумани Роғич ва Мағён қишлоқлари билан;

Китоб туманининг **41,4** км. чегара ҳудуди **Тожикистон Республикаси**нинг Сўғд вилояти Панжикент тумани билан чегарадош.

Дастлабки маълумотларга кўра, 2020 йилнинг 1 апрель ҳолатига вилоятда доимий аҳоли сони 3293,6 минг кишини ташкил қилди ва йил бошидан 13,2 минг кишига ёки 0,4 фоизга кўпайди.

Доимий аҳоли сони[1)]

(*2020 йил 1 апрель ҳолатига, минг киши)*

	Ташкил топган сана	*Жами аҳоли*	*шу жумладан:*	
			шаҳар аҳолиси	*қишлоқ аҳолиси*
Вилоят бўйича:	**1926 йил**	**3293,6**	**1415,3**	**1878,3**
шаҳарлар:				
Қарши	13.05.1926 й.	276,3	276,3	-
Шаҳрисабз	16.05.2017 й.	139,5	139,5	-
туманлар:				
Ғузор	29.09.1926 й.	204,3	48,1	156,2
Деҳқонобод	31.08.1971 й.	147,5	28,0	119,5
Қамаши	31.12.1964 й.	271,9	64,5	207,4
Қарши	01.10.1931 й.	248,3	90,8	157,5
Косон	29.09.1926 й.	285,6	149,7	135,9
Китоб	25.12.1968 й.	264,6	98,8	165,8
Миришкор	25.04.2003 й.	119,5	45,1	74,4
Муборак	13.09.1978 й.	87,0	69,1	17,9
Нишон	06.03.1975 й.	153,2	93,1	60,1
Касби	15.10.1970 й.	196,6	75,6	121,0
Чироқчи	22.02.1926 й.	412,3	97,4	314,9
Шаҳрисабз	29.09.1926 й.	222,8	53,4	169,4
Яккабоғ	29.09.1926 й.	264,2	85,8	178,4

[1)]дастлабки маълумот

Вилоят бўйича аҳоли сони
(2020 йил 1 апрель ҳолатига)

3293,6 минг киши

2020 йил бошидан 13,2 минг кишига кўпайди ёки 0,4 % га ўсди

Шаҳар аҳолиси сони 1415,3 минг киши

(жамига нисбатан 43,0 %)

Қишлоқ аҳолиси сони 1878,3 минг киши

(жамига нисбатан 57,0 %)

Эркаклар ва аёллар
(2020 йил 1 апрель ҳолатига)

Эркаклар 1666,1 минг киши

(жамидан 50,6 %)

Аёллар 1627,5 минг киши

(жамидан 49,4 %)

Ҳудудлар кесимида доимий аҳоли сонининг тақсимланиши
(2020 йил 1 апрель ҳолатига, минг киши дастлабки маълумот)

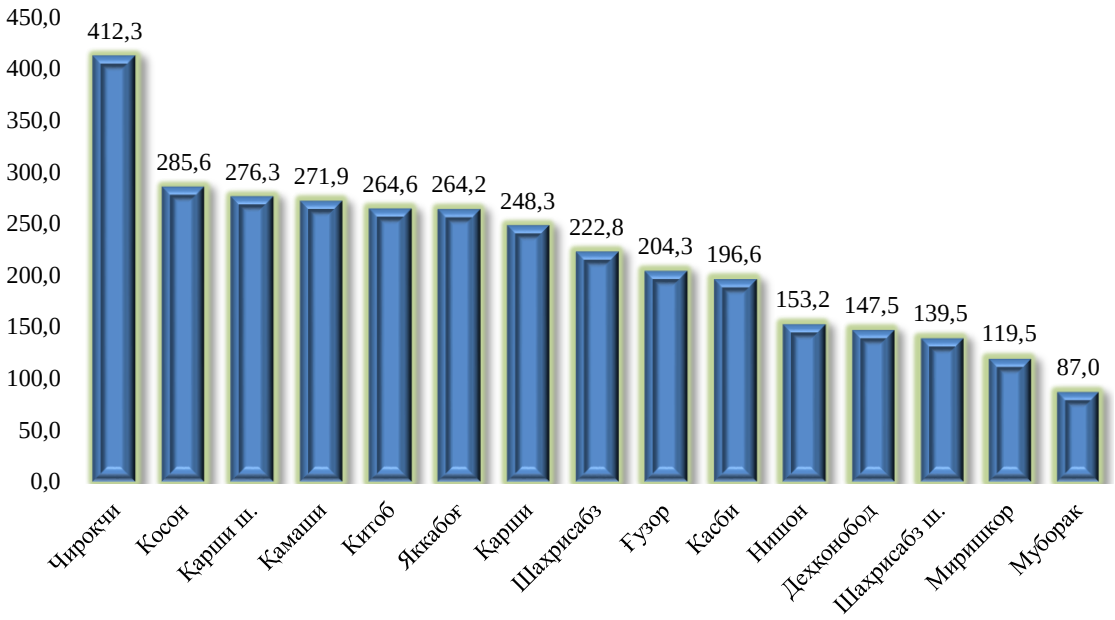

Туманлар кесимида доимий аҳоли сонининг ўтган йилнинг шу даврига нисбатан таққосланиши

	2019 йил 1 апрель ҳолатига	*2020 йил 1 апрель ҳолатига*	*Ўтган йилга нисбатан ўсиш суръати, %*
Вилоят бўйича:	**3225,8**	**3293,6**	**102,1**
шаҳарлар			
Қарши ш.	271,7	276,3	101,7
Шаҳрисабз ш.	137,5	139,5	101,5
туманлар:			
Ғузор	200,1	204,3	102,1
Деҳқонобод	144,4	147,5	102,2
Қамаши	271,9	270,8	102,2
Қарши	242,8	248,3	102,3
Косон	279,5	285,6	102,2
Китоб	260,0	264,6	101,8
Миришкор	117,3	119,5	101,9
Муборак	85,2	87,0	102,0
Нишон	149,3	153,2	102,6
Касби	192,6	196,6	102,1
Чироқчи	401,8	412,3	102,6
Шаҳрисабз	218,7	222,8	101,8
Яккабоғ	259,0	264,2	102,0

2020 йил январь-мартда аҳолининг табиий ҳаракати

	киши			*ҳар 1000 кишига*	
	2019 йил январь-март	*2020 йил январь-март*	*ўсиш, камайиш*	*2019 йил январь-март*	*2020 йил январь-март*
Туғилганлар	17048	17884	836	21,5	21,9
Ўлганлар	2910	3022	112	3,7	3,7
Табиий ўсиш	14138	14862	724	17,8	18,2
Никоҳлар	4530	4131	-399	5,7	5,1
Ажралишлар	389	454	65	0,5	0,6

2020 йил январь-март ойларида туғилиш

(вилоят бўйича жами 17,9 мингта бола туғилган)

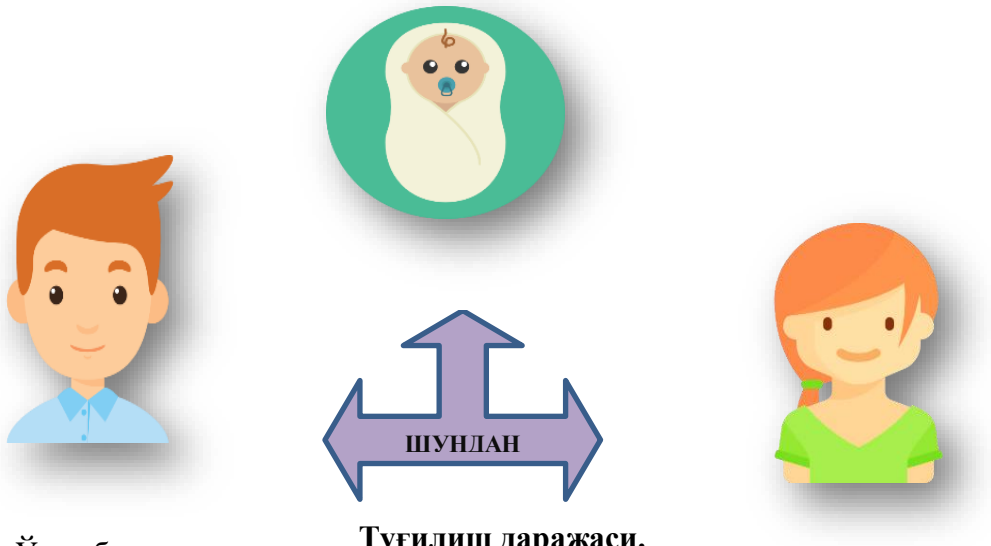

Туғилиш даражаси.

Ўғил болалар

9,2 минг нафар

Қизлар болалар

8,7 минг нафар

2020 йилнинг январь-март ойларида туғилганлар сони 17884 кишини ташкил қилди ва 2019 йилнинг шу даврига (17048 киши) нисбатан 836 тага кўпайди. Туғилиш коэффициенти мос равишда 21,9 промиллени ташкил қилди.

Туғилиш даражасининг ўсиши вилоятнинг Қарши шаҳри (16,5 дан 25,8 промиллега), Ғузор (21,4 дан 23,4 промиллега), Нишон (22,7 дан 24,4 промиллега), камайиш эса Деҳқонобод (26,0 дан 23,8 промиллега), Қарши (19,9 дан 17,9 промиллега) туманларида кузатилди.

Ўлим даражаси. 2020 йилнинг январь-март ойларида ўлганлар сони 3022 кишини ташкил қилди ва 2019 йилнинг шу даврига (2910 киши) нисбатан 112 тага кўпайди. Мос равишда ўлим коэффициенти 3,7 промиллени ташкил қилди. (2019 йил январь-март ойларида 3,7 промилле).

2020 йил январь-март ойларида аҳолининг табиий ҳаракати

(ҳар 1000 аҳолига нисбатан промилле)

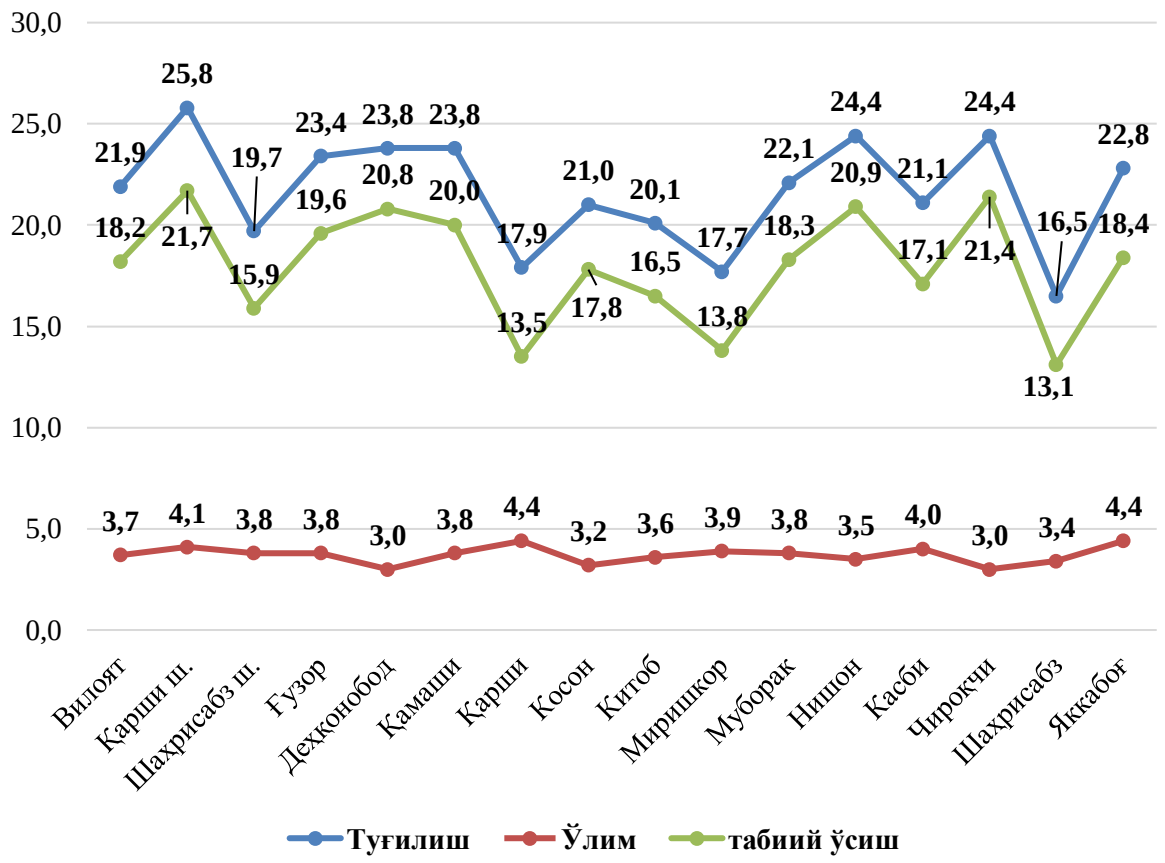

Ўлганлар сонининг ўсиши Яккабоғ (3,8 дан 4,4 промиллега), Муборак (3,3 дан 3,8 промиллега), Касби (3,7 дан 4,0 промиллега), аксинча камайиш Ғузор (4,1 дан 3,8 промиллега), Деҳқонобод (3,3 дан 3,0 промиллега), Косон (3,5 дан 3,2 промиллега), Китоб (3,8 дан 3,6 промиллега) туманларида кузатилди.

Вафот этганлар умумий сонидан 60,4 фоизи қон айланиш тизими касалликларидан, 8,5 фоизи ўсимта касалликларидан, 5,6 фоизи овқат ҳазм қилиш органлари касалликларидан, 6,1 фоизи нафас олиш органлари касалликларидан, 3,9 фоизи бахтсиз ҳодиса, заҳарланиш ва бошқа касалликлардан вафот этган.

Дастлабки маълумотларга кўра, 2020 йилнинг январь-март ойларида бир ёшга тўлмаган 171 та болалар ўлими кузатилди.

Бир ёшгача ўлган болаларнинг умумий сонидан 31,6 фоизи перинатал даврда юзага келадиган ҳолатлардан, 18,1 фоизи нафас олиш органлари касалликларидан, 5,8 фоизи туғма аномалиялардан вафот этган.

Асосий ўлим сабаблари
(2020 йил январ-март ойларида)

Аҳолининг табиий ҳаракати коэффициентлари
(2020 йил январь-март ойларида, 1000 аҳоли сонига)

	Туғилганлар		*Ўлганлар*		*Аҳолининг табиий ўсиши*	
	2019 йил январь-март	*2020 йил январь-март*	*2019 йил январь-март*	*2020 йил январь-март*	*2019 йил январь-март*	*2020 йил январь-март*
Вилоят бўйича:	**21,5**	**21,9**	**3,7**	**3,7**	**17,8**	**18,2**
шаҳарлар:						
Қарши	16,5	25,8	4,4	4,1	12,1	21,7
Шаҳрисабз	19,2	19,7	4,0	3,8	15,2	15,9
туманлар:						
Ғузор	21,4	23,4	4,1	3,8	17,3	19,6
Деҳқонобод	26,0	23,8	3,3	3,0	22,7	20,8
Қамаши	24,3	23,8	3,5	3,8	20,8	20,0
Қарши	19,9	17,9	4,0	4,4	16,0	13,5
Косон	22,9	21,0	3,5	3,2	19,4	17,8
Китоб	19,6	20,1	3,8	3,6	15,8	16,5
Миришкор	19,5	17,7	3,5	3,9	16,0	13,8
Муборак	23,5	22,1	3,3	3,8	20,2	18,3
Нишон	22,7	24,4	3,6	3,5	19,1	20,9
Касби	20,0	21,1	3,7	4,0	16,3	17,1
Чироқчи	25,8	24,4	3,0	3,0	22,7	21,4
Шаҳрисабз	15,9	16,5	3,6	3,4	12,2	13,1
Яккабоғ	23,1	22,8	3,8	4,4	19,3	18,4

Никоҳлар ва ажралишлар. 2020 йилнинг январь-март ойларида ФҲДЁ органларида 4131 та никоҳлар ва 454 та ажралишлар рўйхатга олинди. Минг аҳолига нисбатан 5,1 промилле никоҳ (2019 йилнинг тегишли даврида 5,7 промилле) ажралишлар 0,6 промилле (2019 йилнинг тегишли даврида 0,5 промилле) тўғри келади.

2020 йил январь-март ҳолатига никоҳ ва ажрим коэффициенти

(ҳар 1000 аҳолига нисбатан промилле)

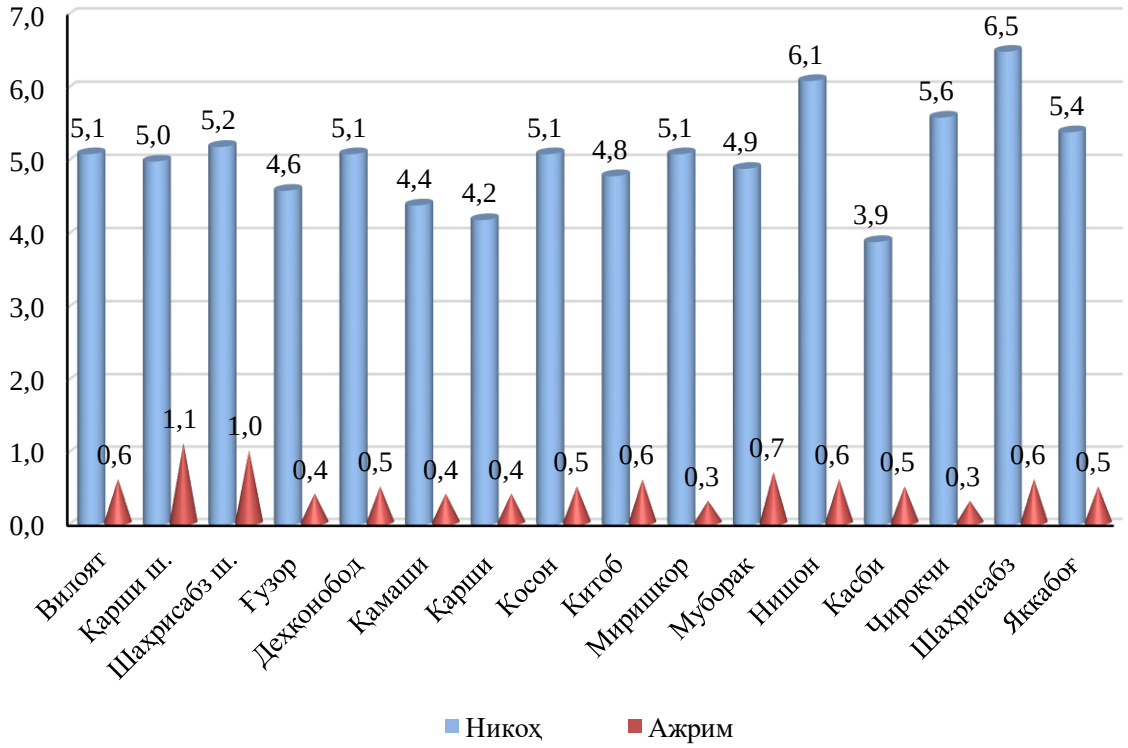

Никоҳ тузиш коэффициентининг сезиларли даражада ўсиши Муборак (4,4 дан 4,9 промиллега), Нишон (6,0 дан 6,1 промиллега), камайиш Яккабоғ (6,9 дан 5,4 промиллега), Қамаши (5,5 дан 4,4 промиллега), Миришкор (6,0 дан 5,1 промиллега), Касби (4,8 дан 3,9 промиллега), Қарши (5,1 дан 4,2 промиллега) туманларда кузатилди.

Тузилган никоҳлар ва никоҳдан ажралишлар сони
(бирлик)

	Тузилган никоҳлар		*Никоҳдан ажралишлар*	
	2019 йил январь-март	*2020 йил январь-март*	*2019 йил январь-март*	*2020 йил январь-март*
Вилоят бўйича:	**4530**	**4131**	**389**	**454**
шаҳарлар:				
Қарши	348	343	58	76
Шаҳрисабз	188	181	32	35
туманлар:				
Ғузор	237	231	22	21
Деҳқонобод	196	187	15	20
Қамаши	362	295	27	30
Қарши	306	257	29	23
Косон	409	358	32	38
Китоб	349	313	30	39
Миришкор	174	150	13	10
Муборак	93	105	11	16
Нишон	222	231	22	22
Касби	227	192	8	26
Чироқчи	609	573	26	31
Шаҳрисабз	372	361	22	31
Яккабоғ	438	354	42	36

Туманлар кесимида 2020 йилнинг январь-март ойларида никоҳлар сони,

бирлик

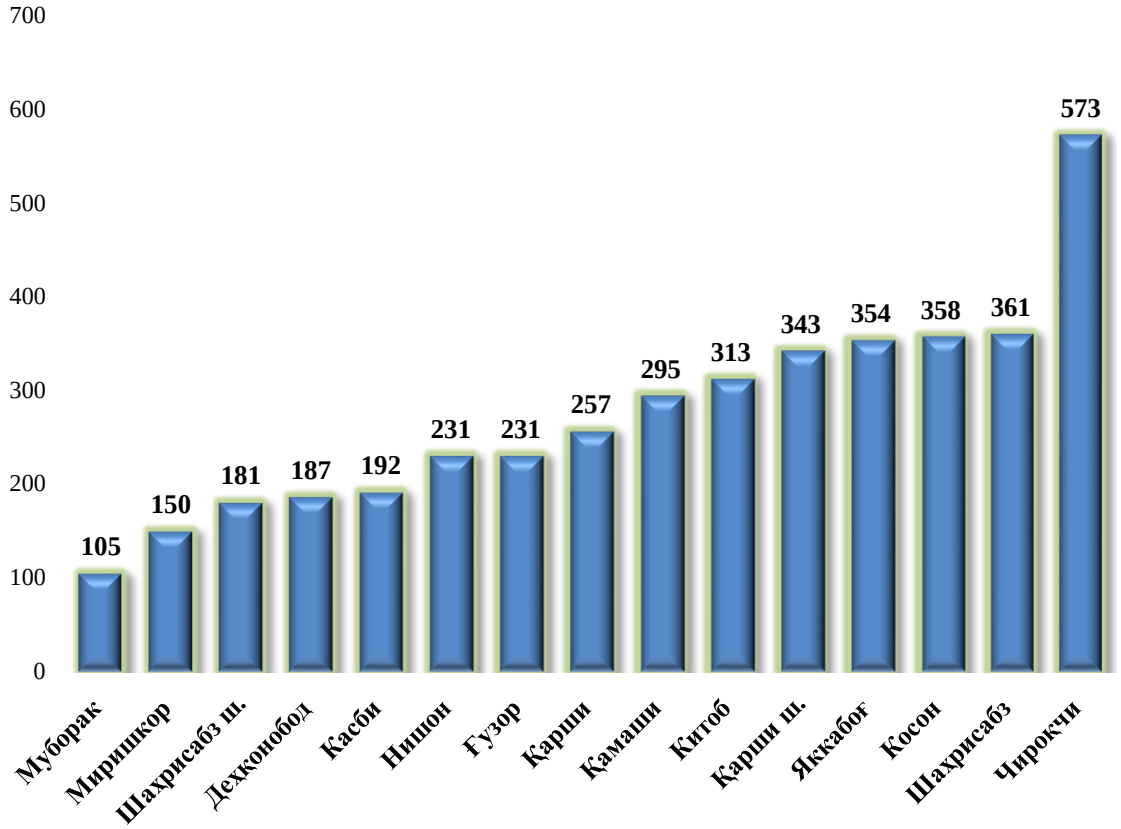

Никоҳ. Дастлабки маълумотларга кўра, туманлар бўйича энг юқори никоҳ тузиш даражаси 573 та Чироқчи, 361 та Шаҳрисабз, 358 та Косон, 354 та Яккабоғ туманлари ва 343 та Қарши шаҳри ҳиссасига тўғри келади.

Туманлар бўйича энг кам никоҳ тузиш даражаси 105 та Муборак, 150 та Миришкор тумани ва 181 та Шаҳрисабз шаҳри ҳиссасига тўғри келади.

Туманлар кесимида 2020 йилнинг январь-март ойларида никоҳдан ажралишлар сони бўйича тақсимланиши, бирлик

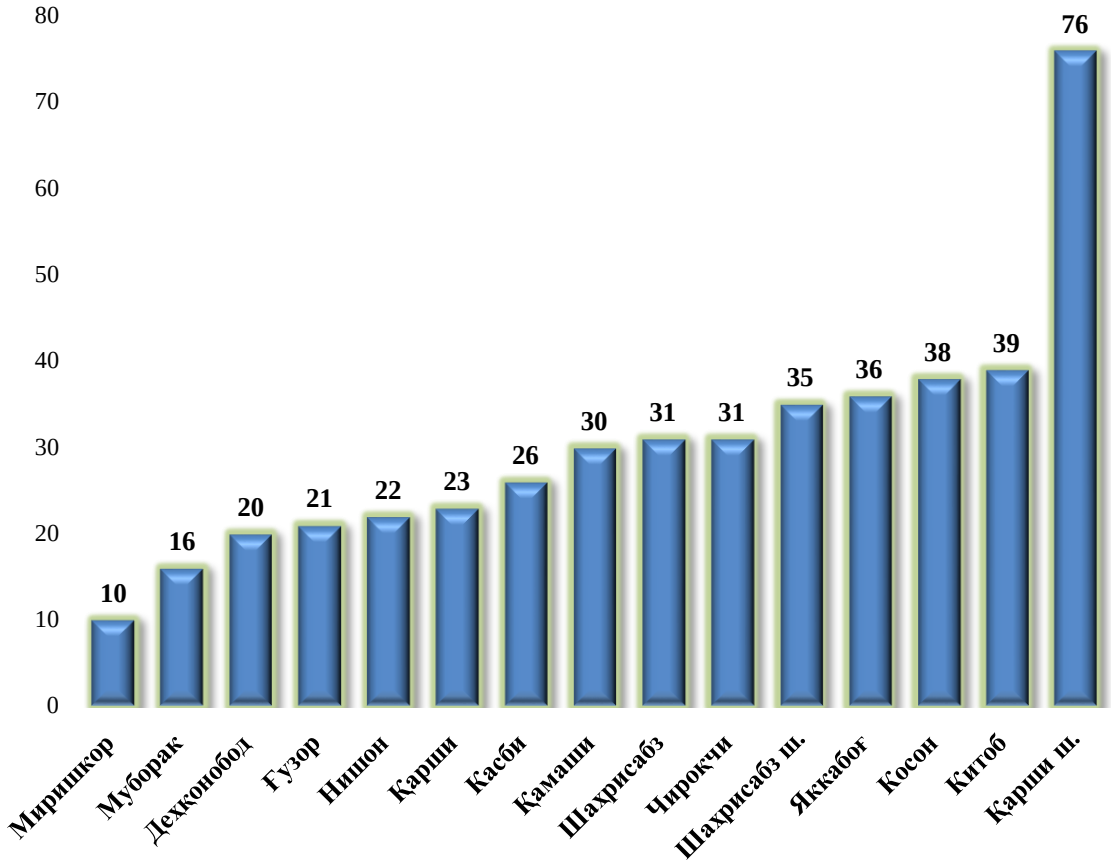

Ажрим. Дастлабки маълумотларга кўра, туманлар бўйича энг юқори никоҳдан ажралишлар даражаси 76 та Қарши шаҳри, 39 та Китоб, 38 та Косон, 38 та Яккабоғ туманларига ва 35 та Шаҳрисабз шаҳрига тўғри келади.

Туманлар бўйича энг кам никоҳдан ажралишлар даражаси 10 та Миришкор, 16 та Муборак ва 20 та Деҳқонобод туманларига тўғри келади.

Миграция. Дастлабки маълумотларга кўра, 2020 йилнинг январь-март ойларида вилоят бўйича кўчиб келганлар сони 3037 кишини, 2020 йилнинг шу даври мобайнида кўчиб кетганлар сони эса 4727 кишини ташкил қилди. Миграция сальдоси минус 1690,0 кишига (2019 йилнинг шу даврида минус 1427 киши) тенг бўлди.

Миграция сальдосининг юқори даражаси Чироқчи (минус 267 киши), Китоб (минус 256 киши), Яккабоғ ва Қамаши мос равишда (минус 234 киши) туманларида кузатилди.

2019-2020 йил январь-март ойларида аҳолининг миграция кўрсаткичлари

(киши)

	Келганлар		*Кетганлар*		*Миграция салдоси*	
	2019 й. январь-март	*2020 й. январь-март*	*2019 й. январь-март*	*2020 й. январь-март*	*2019 й. январь-март*	*2020 й. январь-март*
Вилоят бўйича:	**2651**	**3037**	**4078**	**4727**	**-1427**	**-1690**
шаҳарлар:						
Қарши	680	609	526	650	154	-41
Шаҳрисабз	110	94	208	236	-98	-142
туманлар:						
Ғузор	125	91	172	269	-47	-178
Деҳқонобод	69	75	223	206	-154	-131
Қамаши	21	110	306	344	-285	-234
Қарши	311	603	295	484	16	119
Косон	110	142	247	304	-137	-162
Китоб	145	142	316	398	-171	-256
Миришкор	127	63	109	133	18	-70
Муборак	111	108	137	138	-26	-30
Нишон	230	313	236	285	-6	28
Касби	172	96	159	221	13	-125
Чироқчи	83	82	366	349	-283	-267
Шаҳрисабз	184	315	480	281	-296	34
Яккабоғ	173	194	298	429	-125	-234